

УДК 321.01

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2026-1-11>**Котуха Олександр Степанович**

кандидат юридичних наук,
професор кафедри цивільного і господарського права та процесу,
декан факультету права
Львівського торговельно-економічного університету
Researcher ID: G-6561-2019
ORCID: 0000-0002-1198-8849

Скибіцький Богдан Анатолійович

доцент кафедри кримінального права та процесу,
завідувач криміналістичної лабораторії
Львівського торговельно-економічного університету
Researcher ID: G-7934-2019
ORCID: 0000-0002-4861-9289

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДЕМОКРАТИЧНИХ ТА АВТОРИТАРНИХ МОДЕЛЕЙ

У статті досліджується сутність політичного режиму як однієї з ключових категорій політичної науки, що відображає характер взаємовідносин між владою, суспільством та особистістю. Розкрито зміст поняття «політичний режим» як сукупності методів, засобів і форм реалізації державної влади, а також як системи взаємодії політичних інститутів, правових норм і соціальних практик. Досліджено різні визначення поняття «політичний режим», значення політичного режиму як критерія рівня розвитку демократії у державі, концептуальне осмислення політичного режиму як динамічного процесу, що ґрунтується на взаємовідношенні відтворення та трансформації політичного порядку. Стаття характеризує зміст та взаємовідношення провідних визначень категоріального апарату дослідження політичного режиму в процесі трансформації суспільства. Подано загально визначені ознаки, підходи та критерії для аналізу поняття «політичного режиму» в сучасній світовій політико-правовій науці. Розглянуто класифікацію видів та структурних елементів політичного режиму в сучасних суспільствах.

Особливу увагу приділено класифікації політичних режимів на демократичні, авторитарні та тоталітарні, які відрізняються рівнем політичної свободи, участю громадян у прийнятті рішень, роллю партій та інститутів громадянського суспільства. Проаналізовано основні ознаки кожного виду режиму, зокрема механізми функціонування державної влади, ступінь політичної конкуренції, наявність або відсутність опозиції, свободу слова та виборчий процес. Підкреслено значення дослідження політичних режимів для розуміння сучасних процесів державотворення, стабільності політичної системи та забезпечення прав і свобод громадян. Отримані результати можуть бути використані в подальших наукових розробках із політології, державного управління та міжнародних відносин.

Ключові слова: політичний режим, правова система, права людини, демократія, тоталітаризм.

Kotukha O. S., Skybitskiy B. A. Theoretical and legal aspects of the meaning of a political regime: a comparative analysis of democratic and authoritarian models

The article explores the essence of the political regime as one of the key fields of categorical sciences, reflecting the nature of the relationship between power, society, and the individual. The content of the concept of “political regime” is revealed as a set of methods, means and forms of implementing state power, as well as a system of

© Котуха О. С., Скибіцький Б. А., 2026

interaction between political institutions, legal norms and social practices. The author of the article explores various definitions of the concept of "political regime" the significance of the political regime as a criterion of the level of development of democracy in a state, and the conceptual understanding of the political regime as a dynamic process based on the relationship between the reproduction and transformation of the political order. The article characterizes the content and interrelationship of the leading definitions of the categorical apparatus of the study of the political regime in the process of societal transformation. The article also presents generally defined features, approaches and criteria for analyzing the concept of "political regime" in modern world political and legal science. The classification of types and structural elements of political regime in modern societies is considered.

Particular attention is paid to the classification of political regimes into democratic, authoritarian, and totalitarian, which differ in the level of political freedom, citizen participation in decision-making, and the role of parties and civil society institutions. The main features of each type of regime are analyzed, including the mechanisms of functioning of state power, the degree of political competition, the presence or absence of opposition, freedom of speech, and the electoral process. The article emphasizes the importance of studying political regimes for understanding modern processes of state formation, stability of the political system, and ensuring the rights and freedoms of citizens. The results obtained can be used in further scientific developments in political science, public administration, and international relations.

Key words: *political regime, legal system, human rights, democracy, totalitarianism.*

Вступ. Світові політичні події та, відповідно, неминучі зміни, що відбувалися у XX–XXI ст., вже не один десяток років ставлять перед ученими та науковцями нові концептуальні завдання. У більшості держав під впливом трансформаційних процесів почали змінюватися або формуватися нові політичні системи, що призвело до активізації використання в політико-правових дослідженнях феномену політичного режиму (державного режиму) та, відповідно, наповнення його оновленим змістом. У результаті цих тенденцій відбувається збільшення кількості альтернативних форм інституту політичного режиму, наприклад виділення таких нових підтипів, як «військова демократія», «авторитарна демократія», «протодемократія» та ін.

Метою статті є комплексне дослідження правових аспектів значення політичного режиму шляхом аналізу його сутності, структурних елементів, класифікацій та критеріїв оцінювання, а також визначення ролі політичного режиму у формуванні рівня демократичного розвитку держави та функціонуванні політико-правової системи в умовах суспільної трансформації.

Матеріали та методи. Дослідження питань, пов'язаних із поняттям та змістом інституту політичного режиму, досить широко здійснювалося в політичній та правовій науці, зокрема в наукових працях таких науковців, як Ж. Бурдо, М. Дюверже, К. Левенштейн, Ж. Ладрієр, Н. Ботан, К. Англєйд, Р. Б. Колієр, Д. Колієр, М. Гарретон, К. Фортін, Л. Уайтхед, Т. Пемпел, В. Сухонос, О. Скакун, Н. Латигіна та ін.

У статті використано ретроспективний, порівняльний, системний, моделювання, структурно-функціональний, соціально-психологічний методи.

Результати. Політичний режим як певна категорія використовується в політико-правовій науці, щоб описати соціальний характер, а також порядок та певною мірою механізм відносин в державі чи суспільстві між правителями і та керованими, а також способів та ефективності реалізації, використання влади загалом. Політичний режим визначають як певний владний порядок. Тобто влада впливає на населення, суспільство саме за допомогою політичного режиму. Здебільшого його розуміють як визначені способи, засоби та форми одержання важелів впливу у владі, безпосередньої влади, де повноваження зумовлюються принципами впливу та організації усіх гілок влади.

Політичний (державний) режим у сучасній правовій науці характеризується як сукупність методів і засобів легітимації та здійснення влади певним типом держави.

«Політичний режим» – це термін, що походить із латинської *regimen*, що значить «правління». Дане поняття виникає у світовій, а точніше в західній, літературі в другій половині XIX ст., а якщо говорити про більш поширений науковий ужиток, то це період після Другої світової війни. Та й сьогодні немало варіантів трактувань і вживання даного поняття. Слід зазначити, що визначення поняття «політичний режим» є більш важливим у

європейській політології, ніж в американській, остання віддає першість фундаментальній категорії «політична система».

Терміни «політична система» та «політичний режим» охарактеризовують таке явище, як «політика», з більшості боків, де через політичний режим установлює способи та засоби реалізації інтересів загального значення, а через політичну систему можна визначити зовнішні зв'язки. У політичній науці чи не першим визначенням поняття «політичний режим» було в М. Дюверже – французького науковця, який окреслював його як соціальну категорію, тобто певний специфічний механізм, метод управління населенням країни, що об'єднує, з одного боку, основоположні вимоги до механізму та всіх нюансів виборчого процесу, а з іншого – способи участі у такому процесі партій і окремих груп цього населення.

Ще один відомий науковець – Ж.-Л. Кермонн, який є автором досить популярного французького підручника під назвою «Західні політичні режими» саме з політології, детально аналізував тлумачення М. Дюверже, де дав таке визначення: «Політичним режим – це сукупність елементів ідеологічного, інституційного і соціологічного порядку, які сприяють формуванню політичного управління даної країни на певний період» [1, с. 8]. Власне, це трактування політичного режиму згодом посіло місце загальноновизнаного в західній (європейській) політичній науці. Потрібно наголосити на тому, що сьогодні в науці змагаються переважно два підходи до тлумачення суті політичного режиму: соціологічний підхід, в основі якого лежить аналіз тих методів і засобів, завдяки яким здійснюється влада публічного характеру, вони, своєю чергою, зумовлені соціальними та культурними традиціями, особливістю комунікацій тощо, і юридичний, у якому поставлено акцент на формальні норми та правила здійснення влади через інститути держави. Як слушно зазначає І. О. Соколова, «під політичним режимом слід розуміти характерний для певного періоду розвитку конкретного суспільства політичний клімат, який сформувався в результаті сукупності різних, властивих лише даному суспільству, умов та факторів і який до того ж є рухомим» [2].

Аналізуючи практичний досвід, найбільш реальним способом відображення суті політичного режиму є власне соціологічний підхід, через який можна поєднувати офіційні та фактичні норми поведінки суб'єктів владних повноважень, відобразити реальну ситуацію у сфері додержання основних прав і свобод, визначити, хто саме контролює процес прийняття та ухвалення ключових, важливих для народу, суспільства рішень. Д. О'Доннелл та Ф. Шміттер наголошують, що політичний режим – це всі явні чи приховані структури, «які визначають форми і канали доступу до провідних урядових посад, а також характеристики (певних) діячів ... використовуваними ними ресурси і стратегії...» [3, с. 57]. Ідеться про політичний режим, де мають місце не нормативні, а реальні способи та засоби реалізації публічної влади у конкретно визначеному суспільстві.

Такий погляд на суть політичного режиму вказує, що він формується та розвивається під впливом набагато більшої кількості чинників, аніж політична система.

Політичний режим – більш мобільне та динамічне за систему влади явище, тобто еволюція певної політичної системи може здійснюватися у процесі зміни декількох політичних режимів. Через ті чи інші режими проводиться й одночасно втілюється певна державна політика, виробляється та здійснюється той інший чи політичний курс, цілеспрямовано ведеться конкретна лінія поведінки держави як у внутрішній, так і у зовнішній політичній сфері.

Аналіз історичного досвіду розвинених постіндустріальних держав показує, що з погляду самозбереження найвдалішою для правлячих режимів є політика централізму.

Політичний режим визначає, яким чином відбувається здійснення влади, як відбуваються політичні відносини і функціонує кожен політичний інститут, яка динаміка політичної системи, які відносини влади та суспільства як такого, хто над ким здійснює контроль, яким чином забезпечується реалізація інтересів правлячої еліти.

Виділяють основні ознаки політичного режиму: рівень участі народу в процесах формування політичної влади; права і свободи людини та громадянина у співвідношенні з правами

держави; можливість реалізації політичної влади народом; наявність та рівень гарантій прав і свобод особи; реальні механізми здійснення влади в суспільстві (державі); основні принципи взаємовідносин суспільства і влади; положення засобів масової інформації, ступінь гласності та прозорості державних органів; співвідношення між гілками влади; рівень верховенства закону в усіх сферах суспільного життя; характер політичного лідерства; тип політичної поведінки; урахування інтересів меншості під час ухвалення політичних рішень; домінуючі методи примусу, переконання під час здійснення політичної влади; положення та вплив у суспільстві правоохоронних органів; роль недержавних структур у політичній системі суспільства; багатопартійність; реальні механізми притягнення до відповідальності посадових осіб, зокрема керівництва чи глави держави. Саме ці елементи сумарно становлять зміст поняття «політичний режим».

Політичний режим – це сукупність способів і засобів здійснення державної влади, спосіб взаємодії населення із владними структурами держави. Конкретний політичний режим можна визначити через способи і процедури організації конституційних (владних) інститутів, здійснення влади безпосередньо, спосіб та стиль прийняття загальносуспільних рішень, взаємовідносини між населенням країни та владою.

До політичного режиму входять такі складники: економічний (різні форми власності); політичний (законодавчі та виконавчі функції державної влади, регулювання суспільних відносин на умовах, вигідних політичним елітам); ідеологічний (ідеологія панівної верстви, політичних еліт, які формують у свідомості населення уявлення про доцільність існуючого устрою у суспільстві).

Одним із бажаних складників політичного режиму для влади є стабільність. Стабільність політичного режиму – явище багатогранне та складне, воно містить певні параметри, такі як збереження системи правління, закріплення громадянського порядку, легітимність та забезпечення надійності управління.

Критеріями стабільності є такі: домінування владної партії у законодавчому органі та, відповідно, роздробленість інших партій,

максимально тривалий час перебування при владі виконавчих органів (уряду) та відповідна стала підтримка політичної сили, яка представлена в парламенті. Окрім того, до чинників стабільності належать: загальні конституційні правила, установлені владою, ефективність реалізації державної влади, помірковане використання силових засобів примусу, дотримання суспільних традицій, продуманість та, як результат, ефективна діяльність виконавчих органів (уряду), контроль за стабільністю відносин опозиції та влади. Натомість чинниками нестабільності виступають політичні, релігійні, мовні чи культурні погляди і, як наслідок, розколи у суспільстві, нехтування владою актуальних запитів та потреб населення, нездорова конкуренція між партіями з протилежними ідеологічними поглядами.

Результат аналізу минулих і сучасних політичних режимів політологами різних наукових шкіл говорить про те, що жоден не існував і не існує у чистому вигляді. Зазвичай у реальному світі політичні режими постають у вигляді «проміжних» режимів, де вони постійно змінюються (еволюціонують) у напрямі тієї чи іншої модельної форми. На нашу думку, можна сформулювати таке визначення політичного режиму: політичний режим – це сукупність способів, засобів та методів легітимації, здійснення та реалізації державної (публічної) влади, що відображає соціальний характер відносин, а також ефективність використання влади загалом. Він характеризується як певний владний порядок, який формується під впливом ідеологічних, інституційних і соціологічних елементів.

Класично виділяють типи політичних режимів: демократичні (ліберальні), тоталітарні та авторитарні.

Типологія політичних режимів має на меті знайти те спільне і відмінне у різноманітних способах та засобах здійснення і реалізації державної влади у різні частини історії (епохи) й у різних країнах. Поняття, ознаки та критерії політичних режимів досліджуються, вивчаються та аналізуються протягом досить тривалого часу. Отож перейдемо до класифікації політичних режимів.

Демократичний режим (від грецького *demokratia*, *demos* – народ та *kratos* – влада), що буквально означає «влада народу» (народо-владдя). У демократичних системах правова система зазвичай має добре розвинену систему правозахисту, яка включає інститути, здатні реагувати на порушення прав людини [4].

Ознаками демократичного режиму є суверенітет народу, політична самоорганізація населення, що означає своєрідну рівність між суспільством та державою, наявність інституту громадянського суспільства. Демократія передбачає беззаперечний факт наявності гілок влади та, відповідно, взаємоконтроль між ними. Демократичний режим також характеризується зміною лідерів та політичних еліт, участь у політичному житті опозиції, що сумарно, своєю чергою, передбачає багатопартійність. У демократичних системах правова система зазвичай має добре розвинену систему правозахисту, яка включає інститути, здатні реагувати на порушення прав людини.

Ключовою ознакою демократії є можливість кожного члена суспільства, наділеного законом відповідним правом, обирати та бути обраним, з можливістю відстоювання своїх інтересів через вплив на правила та загальні норми поведінки.

Демократичні держави забезпечують відкритість правового процесу, оскільки це є основою їхнього політичного режиму. Мета полягає у зрозумілості та доступності правової системи для широкого загалу, включаючи гарантії отримання правової допомоги. На нашу думку, такий підхід є ефективним інструментом запобігання корупції та зловживанням у правовій практиці, гарантуючи рівні можливості для звернення до суду. Таким чином, демократія створює захист для суспільства від групи людей, що тривалий час перебувають при владі, запобігає узурпації влади.

У сучасному розумінні за допомогою демократичного режиму забезпечується оптимальне поєднання соціальної, расової, релігійної, мовної справедливості та рівності, економічної ефективності тощо.

Одним із різновидів демократичного режиму є ліберальний режим.

Ліберальний режим (від латинського *liber* – вільний) режим, у якому індивідуальна свобода є основною цінністю. В умовах ліберального режиму, коли держава, з одного боку, «дає» громадянському суспільству значну частину прав і свобод, а з іншого – перешкоджає останньому змінити її лад, конституювання також відбувається половинчато [4].

Ознакою ліберальної демократії є відання першості громадянській свободі, а саме незалежності людини і зокрема її особистого життя від політичної влади в державі. Така громадянська свобода – це реалізація, насамперед, особистих прав і свобод людини та громадянина: права на життя, особисту недоторканність, недоторканість та недоторканість житла, свободу пересування, вільний вибір місця проживання, на власність, вибір виду діяльності тощо.

Представницька демократія, якій віддає перевагу ліберальна демократія, дає можливість сповна поєднувати демократичні ідеали з можливостями їх практичного втілення. Характерними ознаками, якими наділена представницька демократія, є конституційність, а також обмеження політичного панування, тож ліберальну демократію іменують конституційною демократією, де волевиявлення реалізується не безпосередньо, а через представників, які, приймаючи політичні рішення, виражають таку волю самі і вже через особисту відповідальність.

Тоталітарний режим (походить від латинського *totalis* – увесь, повний) – це такий метод організації народу, суспільства, де характерним є повний, усебічний контроль над населенням із боку державної влади, де панує одна загальноколективна ідеологія. Тоталітарні режими зазвичай здійснюють масові репресії через юридичні механізми [5].

Одні з перших тоталітарних поглядів в історії політичних учень мають далеку ретроспективу. Тоталітарною вважають, зокрема, теорію давньогрецького філософа Геракліта щодо необхідності загальнорегульованого суспільства, а ще політичні погляди Платона про модель утопічної держави.

Одними з ознак тоталітарного режиму є викорінення державою такого інституту,

як громадянське суспільство, та відсутність альтернативних політично активних груп населення. Тоталітаризм вимагає від людини активних виявів лояльності й відданості такому режиму. Як приклад зазвичай спадають на думку такі тоталітарні держави, як СРСР, гітлерівська Німеччина та Північна Корея. Тоталітарні режими не визнають поділу влади. Судова, законодавча та виконавча гілки часто зливаються в єдину структуру, яка підконтрольна одному органу або партії [5]. У такому разі правова система цілковито підпорядковується політичним завданням, і її головна роль полягає не так у встановленні справедливості, як у забезпеченні стабільності та підтримці чинного режиму.

Авторитарний режим (від латинського *autoritas* – вплив, влада) – цей такий тип, у якому державна влада зосереджена в однієї чи декількох осіб (в одному державному органі).

Ознаками авторитарного режиму є концентрація державної влади правлячою елітою, принципи законності та демократизму на задньому плані, великою кількістю повноважень наділені правоохоронні органи, система виборів контрольована виконавчою гілкою влади. Як приклад авторитарної країни можна згадати Італію, де був тоталітарний режим у різні періоди історії.

Аналізуючи історію останніх століть, потрібно згадати ще один тип політичного режиму – «змішаний».

Змішаний політичний режим – це такий тип політичного режиму, у якому поєднано ознаки декількох політичних режимів. Виділимо найпоширеніші.

Посткомуністичний політичний режим – це політичний режим, що є перехідним від авторитарного до демократичного політичного режиму, це узагальнююча категорія, яка описує перехідний тип політичного режиму, що сформувався у країнах Центральної та Східної Європи, а також на пострадянському просторі після розпаду СРСР та краху комуністичної ідеології наприкінці ХХ ст. Його ключовою ознакою є незавершеність трансформаційних процесів, що призвело до великої різноманітності режимів – від консолідованих демократій (наприклад, країни Балтії, Польща) до гібридних

режимів (з елементами демократії та авторитаризму) та неоавторитаризму (наприклад, росія, білорусь). Головне теоретико-правове значення цього режиму полягає у його боротьбі за утвердження верховенства права та демократичних інститутів на тлі успадкованих від комунізму правових та соціальних традицій.

Посттоталітарний політичний режим – це політичний режим, що є перехідним від тоталітарного до демократичного режиму, який виникає після краху тоталітарної системи і характеризується поступовим послабленням ідеологічного контролю та зменшенням політичного терору. На відміну від чистого тоталітаризму у ньому допускається обмежений плюралізм на рівні соціального життя та економіки, але монополія влади правлячої партії зберігається, а правова система продовжує слугувати інструментом контролю, а не гарантування прав. Фактично це проміжна стадія між жорстким тоталітаризмом і можливим переходом до авторитарних чи демократичних форм правління.

Різні типи режимів створюють специфічні умови для функціонування права. Демократичні (зокрема, ліберальні) режими базуються на принципі конституційності та пріоритеті громадянських свобод. Тут правова система сприяє утвердженню верховенства права, захисту прав людини, забезпеченню прозорості правового процесу та гарантуванню рівного доступу до правосуддя, що ефективно запобігає узурпації влади. Навпаки, у тоталітарних та авторитарних режимах правова система цілковито підпорядковується політичним цілям, а її головна роль полягає не в установленні справедливості, а у забезпеченні стабільності та підтримці чинного режиму, часто через юридичні механізми масових репресій та придушення політичної активності.

На практиці більшість режимів постає у вигляді змішаних або перехідних форм. Посткомуністичні та посттоталітарні режими є прикладами такої гібридизації, які виникають після краху жорстких систем і характеризуються незавершеністю трансформаційних процесів. Це свідчить про те, що боротьба за консолідацію демократичних інститутів та утвердження стійких правових гарантій залишається

визначальною для країн, що переживають подібний транзит, особливо на тлі зовнішніх викликів та криз. Таким чином, значення політичного режиму полягає у його здатності або сприяти, або перешкоджати реалізації конституційно-правових засад публічної влади та правам громадян.

Висновки. Отже, політичний режим чинить вирішальний вплив на формування та еволюцію правової системи. Кожен тип політичного режиму: демократичний, авторитарний чи гібридний створює специфічні умови для функціонування правових інститутів, що безпосередньо позначається на рівні забезпечення прав і свобод громадян, а також на загальній ефективності та стабільності держави. Правова система, отже, є не лише дзеркалом панівного політичного режиму, а й потужним інструментом його підтримки.

У контексті демократичних режимів правова система набуває особливого значення, сприяючи захисту прав людини, утвердженню верховенства права та досягненню суспільної стабільності. Це забезпечується через незалежність судової влади та стимулювання громадянської участі. Право виступає ключовим механізмом гарантування рівності всіх перед законом і досягнення справедливості, а також є фундаментальним засобом протидії корупції та забезпечення прозорості державного апарату. Суттєвим доповненням є інтеграція міжнародного права у внутрішнє законодавство, що зміцнює механізми захисту прав людини та

сприяє підвищенню загальної правової культури суспільства.

Для правильного визначення політичного режиму в тій чи іншій державі слід зосередитися на таких чинниках, як відносини законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, особливості механізму та рівень взаємоконтролю між ними, роль правоохоронних органів, війська в державі; який обсяг владних повноважень у таких органів примусу; вплив різного роду традицій (соціальних, релігійних, історичних) на політику здійснення державної влади; наявність та характер діяльності опозиції у політичному житті суспільства. Беручи участь у процесі прийняття законодавства, механізми його реалізації, а також у діяльності уряду, опозиція сприяє удосконаленню законодавства, форм і способів управління державою.

Таку категорію, як політичний режим, здебільшого використовують у політико-правовій науці, щоб описати соціальний характер та порядок і специфіку відносин між правителями та керованими, а також шляхи, способи та, відповідно, ефективність владарювання у цілому.

Політичний режим розглядається як владний порядок. Іншими словами, влада має можливість впливати на суспільство за допомогою політичного режиму, під яким здебільшого розуміють визначені форми та методи реалізації державної влади, структуру владних інститутів, повноваження яких зумовлені принципами та механізмом організації усіх гілок влади.

Література

1. Лавренова К. О. Особливості розвитку гібридного політичного режиму в умовах демократизації : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 221 с.
2. O'Donnell, G. Delegationary Democracy. *Journal of Democracy*. 1994. Vol. 5, No. 1. P. 55–69.
3. Соколова І. О. Правова природа політичних режимів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 47–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/9>
4. Сухонос В. В., Сухонос В. В. Конституційний статус політичного режиму: модальний підхід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. Вип. 91. Ч. 1. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.1.15>
5. Козаченко Р. А. Політичний режим та його вплив на розвиток правової системи. *Правовий часопис Донбасу*. 2024. № 4(89). С. 16–20. DOI: [10.32782/2523-4269-2024-89-16-20](https://doi.org/10.32782/2523-4269-2024-89-16-20)
6. Ball, T., Dagger, R. *Political Ideologies and the Democratic Ideal*. New York : Pearson, 2002.
7. Бацак К. Ю. Авторитаризм. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / за ред. В. А. Смолія. Київ : Наукова думка, 2003. Т. 1. 688 с.
8. Latygina, N. Democracy as a Political Phenomenon. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian Scientific Journal*. 2016. No. 03 (11). P. 17–29.

9. Литвин В. С. Політичні режими сучасності: інституційні та процесуальні виміри аналізу : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 632 с.
10. Матковська О. Й. Орвелівська новомова та сучасний дискурс. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2012. Вип. 26. С. 185–188.
11. Талдикін О. В. Сучасні недемократичні форми державного (політичного) режиму. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 1. С. 44–50. DOI: 10.31733/2078-3566-2019-1-44-50
12. Чабанна М. Концепт політичної довіри та реалії посттоталітаризму (методологічний аспект). *Політичні дослідження*. 2023. № 2 (6). С. 34–57. DOI: 10.53317/2786-4774-2023-2-2
13. Шершель О. Методологічні підходи в дослідженні обмежень прав людини. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2023. № 2 (26). С. 136–143. DOI: 10.33270/02232602.136

References

1. Lavrenova, K. O. (2017). *Osoblyvosti rozvytku hibrydnoho politychnoho rezhymu v umovakh demokratyzatsii** [Features of the development of a hybrid political regime in the conditions of democratization] (Doctoral dissertation). Kyiv [in Ukrainian].
2. O'Donnell, G. (1994). Delegative democracy. *Journal of Democracy*, 5 (1), 55–69.
3. Sokolova, I. O. (2022). Pravova pryroda politychnykh rezhymiv [The legal nature of political regimes]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (6), 47–49. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/9> [in Ukrainian].
4. Sukhonos, V. V., & Sukhonos, V. V. (2025). Konstytutsiynyi status politychnoho rezhymu: modalnyi pidkhid [Constitutional status of the political regime: A modal approach]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*, 91 (1). <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.1.15> [in Ukrainian].
5. Kozachenko, R. A. (2024). Politychnyi rezhym ta yoho vplyv na rozvytok pravovoi systemy [Political regime and its influence on the development of the legal system]. *Pravovyi chasopys Donbasu*, (4), 16–20. <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2024-89-16-20> [in Ukrainian].
6. Ball, T., & Dagger, R. (2002). *Political ideologies and the democratic ideal*. Pearson.
7. Batsak, K. Yu. (2003). Avtokratiia [Autocracy]. In V. A. Smolii (Ed.), *Entsyklopediia istorii Ukrainy* (Vol. 1). Naukova dumka [in Ukrainian].
8. Latygina, N. (2016). Democracy as a political phenomenon. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian Scientific Journal*, (3), 17–29.
9. Lytvyn, V. S. (2014). Politychni rezhymy suchasnosti: instytutsiini ta protsesualni vymiry analizu [Contemporary political regimes: Institutional and procedural dimensions of analysis]. Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian].
10. Matkovska, O. Y. (2012). Orvelivska novomova ta suchasnyi dyskurs [Orwellian newspeak and contemporary discourse]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriya: Filolohichna*, (26), 185–188 [in Ukrainian].
11. Taldykin, O. V. (2019). Suchasni nedemokratychni formy derzhavnoho (politychnoho) rezhymu [Modern non-democratic forms of state (political) regime]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, (1), 44–50. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2019-1-44-50> [in Ukrainian].
12. Chabanna, M. (2023). Kontsept politychnoi doviry ta realii posttotalitaryzmu (metodolohichni aspekt) [The concept of political trust and the realities of post-totalitarianism (methodological aspect)]. *Politychni doslidzhennia*, (2), 34–57. <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2023-2-2> [in Ukrainian].
13. Shershel, O. (2023). Metodolohichni pidkhody v doslidzhenni obmezhen prav liudyny [Methodological approaches in the study of human rights restrictions]. *Filosofski ta metodolohichni problemy prava*, (2), 136–143. <https://doi.org/10.33270/02232602.13619.11> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 26.01.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.02.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.04.2026